

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§.7. Domine, ecce quem amas. Inuito diabolo Athenis mulieres inueniuntur sapientes, quod silentio suo declarant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53104](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53104)

est languida, rosa credatur esse remanentissima. Concedit in eis ars contra naturam & sensu litigat cum veritate: Sanctus ait.

Secundo prefato inhærendo proposito, fraude suppleat conatur verum iuam defectum nempe corporis pusillitatem: sicut Deus mulierem vito creavit inferioriorem, sic disposita, vt ipso similiter fori communiter corpore minor: illa verò hac sibi à Deo praestituta forma non contenta, figmentis suis illam conatur augere, contra Saluatoris nostri prescriptum: *Quis cogitans posuerit adhaerere ad naturam suam cuiusmodi unum?* Illæ sunt (inquit D. Chrysostomus) quæ ad hoc adspirant, conaturque opera reformare, quæ de manu Dei sic facta prodierunt, eo sine calcæos excogitarunt, ita deauratos, ita fornosos, ita expositos, hæc vestrae sunt cogitationes. Hic pedes vestros componite, vt illos erigatis altiores: per hoc omnino quod Deus intendit, implebitur; graues vobis compedes iniicit, quibus vos detineat domi quietas nunc illuc, modo aliò discurrentes, illudque mirabile quod ait Iob. à Deo factum implebitur: *Qui fecit ventis pontus: vt veloces eorum eurus refrenet riuum;* cum D. Ambrosio, mulierem attende, suis crepidis, crispantibus, venustisque altiore, quibus vt summo ornatu sibi fecit gratulatus Notes igitur, quam lentè procedat, quodque ex eo quod ipsa sibi assuit in corporis cum Deo illo vt compede & pondere vitatur, ad vana eius coërgendum difficultus, diciturque pede progredi lentiori. *Deleantur & compedibus mulieres, modo auro ligentur: non putant onera esse si pretiosa sint: non putant vincula esse, si in eis thesauri coaruantur.* Mulieres has diores in exemplum sumite quæ calu prole grauiori, domi quiete remanent & munium missile satis esse arbutamur. Non omnes mulierum egressus in hibeo: multi etenim sunt prudentiores, & in obsequium Christi Domini necessarii pro vt die Pachatus dicendum de trium Martham egressa hoc solim vobis notum facio, quam apte vobis solitudo conueniat vestræque salutis proprium sit conclusas ædibus immorari.

Mac. 1. 27.

VI. Facit Deus vt rix mulieribus pondus. Iob 28. 25. D. Amb. Lib. de Nabute 6. 5. Tom. 1.

§ 7. Domine ecce quem amas. Inuitio diabolo Athenis mulieres inueniuntur sapientes, quod silentio suo declarant.

MItunt hæc sorores Domino nuntium: *Domine ecce quem amas infirmatur;* non exprimit Euangelista vtum hoc dixerint mittendo nuntium verbotenus vel litteris: quamuis enim videatur verbotenus hoc eas deuociale, ob id quod dicit *audient autem Iesus &c. vt ergo audiam Iesus &c.* communis tamen sensus habet, quod epistolam scripserunt: quando quidem hoc rationi colorimus, illis præsertim quæ mulieres erant adeo prudentes atque urbana; quinimo in ipso nuntio non parua earum patet sapientia spiritusque sublimis: eum in breuius adeo verbis admiranda comprehendunt sacramenta. Natio suspendit quoddam D. Hieronymus, qui sibi de sapientia applaudentis, epistolam quandam D. Pauli Philemoni discipulo suo scriptam vt pote breuissimam, exhibita: aut iustitiam pauca verba paucam continere substantiam: ameniam sapit hoc, replicat ille: si namque Scripturam, quia breuis, despicimus: omnes Prophetarum Abdiæ, Nahum, & Ionæ aliorumque Vatum Scripturas, quia breuius, possemus exhibere. Quis autem ignorat, inquit ille, Sancti Spiritus consiliu, ne quis rem aliquam, quia parua, despiciat. Cum inuet volatilia apis minima esse videatur: illa tamen maiora & opera & mirabilia quam aquila vel mylium se complectatur: non enim quid est magnum, magnum quia apparet. *Ne laudes virum in specie sua; neque spernas hominem in vi.* Eccl. 11. 3. *su suo: breuis enim in volatilibus est apis, & in initio alicuius habet fructum illius.* Probro excepit gigas Goliath Dauidem conspicatus eum paruum esse & adolecentem: populos autem Gigantem ob Altitudinem statura præferebat. Tu videris vter eorum fortior? Vter eorum robustior? passim admittitur, inquit D. Hieronymus illa Rhetorum propositio, non minoris esse eloquentia paucis magna complexi, quam inani & multo verborum apparatu exaggerare parua: *isusdem eloquentia est & paucis multis & multa paucis verbis posse dicere, modo & hoc summa est eloquentia.* Si pisciculus palma manus non manet, tantis possit viribus, vt velocissimas & inflatis ventis pelagus iulcantes naues detineat immobiles (hæc enim de causa à

Di. 19. Ep. I. Epist. la licet breuis non tamen contemenda. In prel. 30. in epist. I. ad Philomnem.

D. Hieron. Ep. 61. contra Ierosol. Tom. 2.

Ecc 3 remo

re morando remora dicitur) multo melius poterit Scriptura brevis alta complectens mysteria, subtiliorem detinere intellectum, qui res qualibet leuissimè percipit. Talis est hæc mulierum epistola: brevis quidem, si verba spectes, veritatem diuinâ humanâque sapientiâ, si substantiam consideres, plenissima. Optimum suum indicium illiô superficiei produunt dum paucis scribunt.

II. Triplici pena puniuntur mulieres Athenenses.

Admiranda est hæc Salomonis sententia: *Mulier sensata & tacita*: Supponit primò mulieres dari sensatas & prudentes honori vestro. Ô mulieres, elegantissimè consideratis. Hoc vobis persuadere: demonis ad hoc collimasse industriam: vt omnes vos stultas, imprudentes, amentesque redderet: ab eo namque tempore, quò minatus est illi Deus sibi à muliere caput esse infringendum, diabolica in vos exarsit rabie, conatusque est omnem vobis in mundo tollere auctoritatem, vtque passim ab omnibus vt mentæ captæ censeremini. Eo sine hac fraude nititur, quam oppositè refert D. Augustinus illam mutatis ex Varone auctore celeberrimo de facinoribus Deorum. Nosti, inquit, omnes Classes vocari Athenas. Sumpto nomine ex ciuitate Græciæ, vbi totius mundi dicebantur esse frequentiores. *Athenas mater & nutrix liberalium dicitur inarum qua nihil habuit Græcia clarius atque nobilius*: hoc nomen ciuitas accepit, eo quod Minervæ Dex sapientiarum quam Græci Athenam uominabant, esset dedicata. Quod autem illi fuerit dedicata factò cõngit omninò mirabili quo demones sub nomine Deorum Gentiles fraudibus inuehebant. Die quodam incopinato ad vnam ciuitatis partem frondens apparuit Oliua, ad aliam fons seaturiens, prodigium hoc Rex stupet Cecrops. Oraculum consuluit Apollinus Delphici, quatenus exponeret, quid per hoc Deorum intendere consilium responsum accepit litem moueri non contemnendam inter Neptunum & Minervam: vtri ciuitas illa esset dedicanda. Conclusum autem fuisse hanc oppidani concedendam electionem.

D. Ave. Lib. 18. de ciuitate c. 9.

Oliua Minervam præfererebat: erat etenim Dea sapientiarum: hæc enim multis vigneris, multo studio & lampadis oleo lucis fomeruo, conquiruntur, fons autem in Neptunum inclcabat, aquis enim rector præ fidebat. Quocirca Rex præcipit plebunm totius ciuitatis ciuim conuenire concilium visorum, ac mulierum: illâ namque tempestate ambo ad publicum constuebant concilium: sumptis suffragijs vni suum Neptuno obtulerunt,

mulieres verò. Minervæ consecraverunt: etenim à primo sua creatione, sapientiam amauerunt: quinimò sapientiarum promissione diabolus Equam irretiuit: quia verò numeratus omnium suffragijs inuentum est à numero mulierum vno voto virorum superari numerum: Minervæ pars altera prævaluit: quocirca ciuitas illa eius mansit consecrata nomini. Indoleuit hoc tuht Neptunus & maris vndis in cœlum vsque sublatis per regiones dispersit Athenatum, vt omnes diluio mergerentur. Nullus enim credat diabolis esse difficile (sic asserit D. Augustinus) eò modo aquas dispergere vt longè lateque extendantur. *Spargere laurus quolibet aquas difficile demonibus non est*. Graui hac calamitate vexati Athenienses ad iram Neptuni placandam mulieres in tribus punierunt. Primò, vt post hæc exclusæ concilio nunquam apparerent. Secundò: ne nomen earum aut familiam filij posthac usurparent. Tertio: nec possent desumpto nomine à ciuitate, Athenienses appellari, quod significat sapientes, sed passim omnes: vt stultæ rejicerentur.

Ecce quâ fraude demones miseros illos Gentiles infideles circumuenient: magna læset hic perfidia teste D. Hieronym. non enim ita Deus sexum deseruit muliebrem, vt omnes stultas esse pateretur: imò potius plures eximia dotauit sapientiâ, & quosdam earum admiramur ipsi mundi totius sapientissimis esse sapientiores; addo quod plures earum assumptione rit vt operibus suis verbisque viuis magistrae antecurrerent. Domine quam obsecro, prima erit mulieris conditio sapientis: in quo prudens eius discernam iudicium? *Mulier sensata & tacita*.

Cognoscendam proponit Spiritus Sanctus mulierem profanam ac leuem ex nimia loquacitate, vt enim pauca cogitat, multa loquitur. *Mulier ornata inuestrius garrula & vaga*. His conformiter imponit Apostolus discipulo suo Timotheo, vt mulierculas vitet otiosas, quæ cunctos vixæ suæ dies in discurrendo transigunt, loquaces, de omni namque materia loquuntur & in omnibus suum præstunt ferre iudicium: *Mulieres qua circumueunt domos, non suspensiosas, sed & verbosa, & curiosa, loquentes qua non oportet*. Huic prudentis mulieris ac sensatæ opponitur conditio taciturnitas. *Mulier sensata & tacita*: Multa cogitat, vnde pauca loquitur: dicere soles. O quam prudens est illa, quæ in omnibus loquitur & discurret, sed aliud profert Spiritus sanctus: Ô quam prudens est illa; etenim tacita

aacitima est: Muliere sensata & tacita. Et in hoc se iudicio vigere demonstrat, quod sit taciturna: non quod nunquam loquatur, sed quia parum & compendiosè loquitur. In numerum mulierum prudentium refert Spiritus S. Re. eorum cam quæ talis ex actibus prudentissimis quibus alijs præfuit, esse commendatur primò adhuc nubilis & puella. Virgo: dum illi famulus Abraham quædam in dotem offert monilia, ilico recurrit ad matrem & fratrem, & eorum, quæ acta fuerant quaque receperat rationem exponit. secundo: iam viro nupta, advertens illum sibi occurrentem, velo caput obtexit: non enim mulier caput est: atque ideò caput ipsa suum obnubilat, illudque mysterium D. Paulus explanat. Tertio: iam factum habens in viro, & sciens quod *Collidantur in viro eius parvulus* dolore torquetur non levi: quocirca ad Deum confugit. O mulierem prudentissimam! caeleste illi revelat Deus mysterium, quod in vetera sua decreverat prædestinatione: numquid hæc marito postulat annis septuaginta septem taceat, diligebat Isaac tenerrimè Esau eo quod ex eius recrearetur venatone; ipsa verò Iacob, vidit autem maritum Esau valde inclinatum, tacet nihilominus, dicitur Isaac esse leniores affectus: adest hora benedictionis, tacet adhuc, nec quidquam viro eorum, quæ sibi Deus cieca Iacob revelauerat, indicat: hæc Deo committit, ut ipse disponat, & iudicet; nec ille ex ea secretum agnoscat: libet igitur illa Iacob filio suo: fili mi: entre velocius ad armetum, & adfer hædum de capris, quem Patri tuo epulum præparem, quo libenter vescitur: sic quæ ut per hoc patris affectu benedictionem et enim ea fratri tuo Esau imperit: iam priorem de venatione eius sibi: poposcit illo epulas præparari: verum tu fratrem prævenit: ego cibos parabo: tu coctos offeres, & arbitratus te Esau esse, suam tibi largietur pater benedictionem, ut autem illa vidit filium, timore perterritum subsistere, ne forte Pater tandem aperiens non benedictione donaret sed maledictione execraretur, animum illi suggerit & hortatur mater prudentissima: atque illi: *In me sit ista maledictio fili mi: quamvis autem iam se congrua offerte videretur occasio, quæ Isaac præmoneret declaras illi susceptam à Deo revelationem, quatenus Iacob à paterna vendicaret indignatione, cuius se periculo exponebat, nihilominus facit ipsa patiatur; ut casus succedat, ut Iacob accedat, ut patri coctos à matre cibos audaciter offerat, ut vestibus Esau fratris indutus patri cum se esse qui non*

erat, imponat, sic ut patris sui benedictionem obtineat. An semper silebit Rebecca? silet semper quando igitur accedit Esau & oblati quos offerat cibis, à Patre benedictionem postulat, declarat ille à Iacob fuisse præventum paternamque eum præripuisse benedictionem. Illa Esau certum bile nimis viceratam, eius audit clamores. *Clamas & quatenus eius posse furorem temperare, dicendo; sic à Deo fuisse præstiturum, sibi que revelatum, nihil tamen loquitur, sibi que secretum servat relictum ad Deo mysterium, cur ergo non illi revelat? quia committit illud Deo manifestandum. Sic actum est, etenim ilico Deus accurrit, & Isaac parenti prædestinationis Iacob indicat mysterium. Pater? quor hic mysterat? mulier prudentissima quæ tacita, tantum modo enim pro rei convenientia loquitur, idque paucis verbis quibus Iacob filio declaravit, quod à Deo sibi audierat relictum.*

Ex hæc doctrina sumpsit (si fallar) Pythagoras Samius clarissimas illas sententias quas apud sapientes symbola seu ængmata appellabant: refert illa D. Clemens, a. & hoc supponit, quod eius commentator, b. probat philosophum hæc notationem habuisse S. scripturæ ex qua hæc mutatio est proverbialiter alia, inquit dicitur celestiora: primum, *turturum de domo expellit*. Alterum: *Dum ne habens hirundinem*: quid sibi hæc voluit docere intendebat: quos oportet in domum tuam introducas, præsertim autem à quibus commendanda sit concitioribus mulier, quam tibi assumis vitæ sociam turtur non sit, non sit hirundo: primum, turtur non sit turtur signum est queruloseius etenim cantus communis est murmuratio seu querimonia: deus te liberet à muliere quæ continuas auribus tuis suggerit querimonia & lugubres tristisque c. renos molesta replicat ut quid mihi talem non campas ornatum, illud monile, hoc Calamistrum, talem sydonem &c. an talis vxor me dignior? me melior? me pulchrior? ut quid ego, quod talis & talis non obtineat? Secundum: non sit hirundo, iam nosti hirundinem signum esse loquacitatis, notam que Poëtarum fabulam nempe Pandionem Athenarum Regem duas procreasse filias Prognam & Philomenem: quia vero Prognia quæ iam detexit secreta in hirundinem fecit immutata: quæ eodem cantu missitans, silet innoquam; quocirca sic de illa Poëta Virgilius.

--- Antea
Garrula quem ligni nidium suspendit Hirundo
 Idemque illi hoc nomen imponit Divus Hieronymus
 a. hæc

VI.
 Deus conditiones in nubilibus à viris vitandæ que rulas, & loquacitas. a 1 b. v. Sermon 5. Tertio Comment. pagina 167. b. Gaudian. Horuet. Ouid. l. 6. Metamorph. Lib. 4. Georg.

a Lib. 23.
Eym. c. 7.
b Epist. 1.
ad Celest.

hanc similiter fabulam assumpsit D. Gregorius Nazianzen. b. multo sane magna que elegantia suam excusans taciturnitatem, longumque silentium. Cum igitur proprium sit hircundinis epitheton esse garrulam: monere vult, ne in domum tuam mulierem attraxeris garrulam & loquacem, quo nomine Spiritus Sanctus letes stultasque indigitat, quae namque sensata est, hoc primum egit, ut sileat paucisque utatur verbis, sic ut in vnum tonum haec duae partes compaginentur sensata & tacita. Tales igitur haec esse matronas assevero: etenim Laconice loquuntur & quinq; verbis quicquid dicunt, comprehendunt: Domine ecce quem omnia infirmatur quae possemus expendere per illa D. August. in psal. 128 ultra modo succinctorum. *Psalmus quem caritativimus brevis est, sed sicut scriptum est in Evangelio: de Zacchaeo statura brevis, sed magnus in opere, sicut scriptum est de illa vidua, qua duo minuta misit in Gaz. phylactium, brevis pecunia, sed magna chorus: sic iste psalmus si verba numeres, brevis est: si sententias: magnus est.* Illa igitur ad nostram enucleamus instructionem.

§. 8. Domine, ecce quem amas, infirmatur. Illi quem Deus amat, hoc ipso tribulationes immittit, quibus ostendit, se illi bene velle.

Apud Malboniam.

Theophil. ac Leontius nuntium hoc accipiunt, quasi ex admiratione dictum, illis excitata ex eo quod adverterent Dominum advenarum & alienorum curare languores, a quibus nunquam aliquid accessisset obsequium: parceret autem Lazarum adeo sibi familiarum & amicum, ita periculosa, qua laugebat, infirmitate derineri. Haec est autem ea admiratio quam mundus perpetuo detinetur, dum cernit a Deo amicis suis & charissimis varias immitti tribulationes: igitur quasi admittit hunc Domino renuntiant: Lazares amicus tuus & infirmus amare quempiam, est illi bene velle, hoc est illi bonum exoptare. Dicitur Rex amare quempiam dum illum dignis bonis, honoribus & rebusque cumulatur. In hoc ostendit se Rex Pharao benevolum & amicum Patriarchae Ioseph in Aegypto, & Rex Assuerus beneficium Matdathae in Perside: dum enim certitans ex Regis praeepto hunc apprehendi, suavitatis attrahi, a carnifice verbentibus flagrisque confundi ablit ut dicamus, illum habet sibi charum, quinimo excreatur ut inimicum. Hoc semper iudicio labora-

I. Quid sit alicui bene velle.

uit mundus, tantummodo res oculis intuentio carnalibus.

Ex hoc processit illa indignatio eius, qui in numero sapientum referebatur Eliu contra vultum Dei I. b. Cum enim secerneret a planta pedis usque ad verticem vulneribus plagisque confestim, sciamen esse Dei amicum assererat: cui ille: tibi ne amicus Deus a quo te visio sic graviter excipit? apogonias est haec dicere & intolerabile. *Travis & indignatus est adversum Iob: eo quod iustum se esse diceret coram Deo, illum inquam quod tot plagis saucium, tot morbis correptum, tot languoribus cernat horridum, nec non ad periculum eiectionis stetit: quidnes tam duris nequaquam potuit, Deo esse adeo familiarem atque ab eo tantopere diligi ut in se Iob ostendebat: dum enim tantus Deus immittit agritudines tam duris flagellat supplicijs, non ob aliud hoc facit prout ipsi videbatur, quam ut reprehendat, puniat, culpaeque castiget. Incipit per dolorem in lectulo & omnia ossa eius marcescere: sicut & c. consumpta est caro eius a supplicijs & c. Sic & ex flagellis moribusque quibus Deus atterinet patiensimum Iob, argumentum ille facit quo confirmet eum Dei non esse amicum, quia id quidem tam crudis eum persequatur vexetque supplicijs.*

Idem contigit Galatis cum Apostolo Paulo, ut congrue perpendit. D. Hieron. quando primum ut patet accessit eis Dei verbum propositurus: videbant in Galentim eum capitis dolore vexari adeo terribili ac vis molesto ut eum vocet: *Angelum Satanae, qui me colaphizat.* D. vero Augustinus credit acutissimos esse dolores quos toto corpore patiebatur Galat. in magnam officij praedicationis impedimentum. *Cor. 12. 6. & haec est inquit D. Hieron. illa tentio quae non tantum turbabantur, & satis tenaciter inhaerebant: Scitis quia per infirmitatem Evangelizans v. bis in 11. 130 iam pridem, & tentatio in vestram in carne mea non sprevisit neque respuit. Tradunt sic D. Hieron. Paulum gravissimum capitis dolorem sepe perpepsit & hunc esse Angelum satanae qui appropinquavit ei, ut eum colaphizaret in carne, ne exsolteretur: haec infirmitas hic corporis languor apud Galatas Tentatio quaedam fuit, qua movebantur contemere eum sublimia: promittentem quem corporis languoribus valde bati subiecit.*

Hoc idem iudicium barbaros illos Melitenses Et confirmavit, quando Apostolus eorum Iusulam appellavit: lenis velut de furiosa eiectionis tempestate & naufragio ereptus, fasciculum sumpsit sacramento, tenuibus quem igni iniecit, quo madidus exsiccaretur, & ecce vipera de falce profligens eius apprehedit manum: *Et viderunt autem barbari pendentem hystiam*

de 11. a.